Autor Guste Santini
Srijeda, 06 Lipanj 2001 20:58

Gospodin Ante Vlahović je vjerojatno dobio najveći mogući kompliment koji može dobiti jedan uspješan poslovni čovjek ako je vjerovati „Jutarnjem listu“ od 6. lipnja 2001. godine. Odista da čovjek ostane zadivljen. Tvornica duhana Rovinj je toliko močna na je u stanju spriječiti velike multinacionalne kompanije da investiraju u Srbiju odnosno Vojvodinu. **Ja Vam gospodine Vlahoviću zavidim!**

Poznavaoci duhanske industrije znaju da svega nekoliko kompanija u cigaretnoj industriji kontroliraju svjetsko tržište. Radi se o proizvođačima koji proizvode stotine tisuća tona cigareta. Svaki potrošač zna te najpoznatije marke i gle čuda tvornica koja proizvodi manje od 20 tisuća tona postaje tako značajan konkurent. U oligopolnoj industriji (slučaj za studente!) prema izjavi gospodina Đinđića Tvodrnica duhana Rovinj postaje bitnim sudionikom oligopolne strukture.

Bilo bi to doista fantastično da nije problem u sporu koji je već viđen na prostoru Hrvatske; o kojem sam toliko pisao. Naime BAT kupujući Tvornicu duhana Zadar želio je „zaposliti“ rukovodstvo - na hrvatskom tržištu - Tvornice duhana Rovinj kako se ista ne bi niti u primisli pojavila na nekom drugom balkanskom tržištu. Što više i Gradonačelnik City-a je poručio hrvatskoj Vladi da pregovara sa BAT-om i nađe rješenje kako bi BAT postigao svoje ciljeve. Sada se priča samo nastavlja u Srbiji. Završetak priče lako je predvidjeti jer se u priču umješao niti manje niti više nego i sam ministar financija gospodin Božidar Đelić (o kojem sam slušao samo najbolje ocjene) koji traži „zaustavljanje“ pregovora jer će se po hitnom postupku donijeti Zakon o duhanu i cigaretama. Toliko o slobodnom tržištu.

Što je zapravo tržište o kojem svi toliko pričaju I raspravljaju? To je naprosto institucionalno definiranje odnosa činioca privredne aktivnosti I definiranje njihoih cijena na poseban – za odnosnu državu najpovoljniji - način. Stoga I imamo različita tržišta. Ništa nije apstraktno sve je konkretno I primjerno interesima odnose zemlje odnosno njezinim ciljevima. Ovo iz vida gube zemlje u tranziciji; o čemu sam pisao na ovim stranicama pa čitaoca molim da se potrudi da ih ponovno pročita.

S druge, pak, strane, svi govore o nužnosti konvergencije na ovim prostorima. Divno predivno jer bi se iz takvog stava implicite moglo pročitati kako je Tvornica duhana Rovinj u povlaštenom položaju. Kao što čitalac ovih redaka može zaključiti o preferencijalnom položaju Tvornice duhana Rovinj nema ni govora.

I na kraju, kako se smatram solidnim stručnjakom za duhansku privredu prethodne Jugoslavije želim na primjeru duhanske inudustrije pokazati kako je razdrovbljeno tržište od interesa stranim multinacionalnim kompanijama I kako je nekada izvozna privreda – duhana I cigareta – postala tek privjesak pojedinih multinaniconalnih korporacija. Jedina koja se nije dala je Tvornica duchana Rovinj I ona mora zbog svoje drzovitosti biti kažnjena. Ostaje hrvatskoj vladi da pokaže do koje joj je mjere stalo do Tvornice duhana Rovinj. Da li su ovi prostori ipak osuđeni da budu prirepak na brutalnoj sceni multinacionanlnih oligopolnih industrija? Život daje potvrdan odgovor. Ovo je tek početak priče. Cjela će se prehrambena industrija ubrzo naći u istoj priči. Molim čitaoca da to zapamti kao i moje usamljene zamolbe pred nekoliko godina tadašnjoj vlasati da se sačuva nacionalna financijska inudustrija na što je ona ostala gluha. Molim Boga da se čuju moji vapaji za zaštitom nacionalne privredne (industrijske) strukture.

U tom smislu koncepcija i strategijja razvoja je početni iako ne i dovoljan korak. Amaterizmu nema mjesta. Vrijeme je za profesionalce kojih Hrvatska ima i senzibilitet vlasti kojeg do sada nije imala.